

Vschinauncha da Zuoz
Gemeinde Zuoz

Constituziun cumünela

Register dal cuntgnieu

A. Disposiziuns generelas

Art. 1	Term	5
Art. 2	Egualited hom e duonna	5
Art. 3	Autonomia cumünela	5
Art. 4	Dovairs da la vschinauncha	5
Art. 5	Pussaunza suprema	5
Art. 6	Lingua ufficiela e da scoula	5
Art. 7	Dret da vuscher	5
Art. 8	Elegibilited	6
Art. 9	Dret d'iniziativa	6
Art. 10	Dret da petiziun	6
Art. 11	Moziun	6
Art. 12	Infurmaziun	7
Art. 13	Protocol	7
Art. 14	Dret da piglier invista dals protocols	7

B. Organisaziun da la vschinauncha

Art. 15	Organs cumünels	7
Art. 16	Düreda dal temp d'uffizi	7
Art. 17	Limitaziun da la düreda d'uffizi	8
Art. 18	Tscherna da las autoriteds	8
Art. 19	Magiurited absoluta	8
Art. 20	2. scrutin	8
Art. 21	Tschernas complementeras	8
Art. 22	Incumpatibilited	9
Art. 23	Motivs d'exclusiun	9
Art. 24	Motivs da piglier s-chüsa	9
Art. 25	Indemnisaziun	9
Art. 26	Respunsabilited	9
Art. 27	Demischiun	10
Art. 28	Oblig da discreziun	10

C. Ils singuls organs cumünels

1. La radunanza cumünela

Art. 29	Cumpetenzas	10
Art. 30	Convocaziun / tractandas	11
Art. 31	Frequenter la radunanza cumünela	11
Art. 32	Abilited da decider	11
Art. 33	Mner la radunanza	11
Art. 34	Möd da votaziun	11
Art. 35	Reponderaziun	12
Art. 36	Scrutinaduors	12

Constituziun cumünela

2. Il cussagl cumünel

Art. 37	Cumposiziun	12
Art. 38	Impromischiun solenna	12
Art. 39	Tschantedas	12
Art. 40	Abilited da decider	13
Art. 41	Cumpetenzas	13
Art. 42	Cumpetenzas finanzielas	14
Art. 43	Decasteris administrativs	14
Art. 44	Gestiun	15
Art. 45	Suottascripziuns giuridicamaing valaivlas/ indicaziun dals mezs leghels	15

3. Il president cumünel

Art. 46	Incumbenzas e cumpetenzas	15
---------	---------------------------	----

4. La cumischiun sindicatoria

Art. 47	Cumposiziun e constituziun	15
Art. 48	Incumbenzas	16

5. Il cussagl da scoula

Art. 49	Il cussagl da scoula primara	16
Art. 50	Incumbenzas	16
Art. 51	Cumpetenzas	16

6. La cumischiun da fabrica

Art. 52	Cumischiun da fabrica	16
---------	-----------------------	----

7. Il stab da guida cumünel

Art. 53	Stab da guida cumünel	17
---------	-----------------------	----

D. L'administraziun cumünela

Art. 54	Chanzlia cumünela	17
Art. 55	Il chanzlist cumünel	17

E. Proprieded ed administraziun da la faculted cumünela

Art. 56	Faculted da la vschinauncha	17
Art. 57	Administraziun	18

Constituziun cumünela

Art. 58	Taxas d'utilisaziun e contribuziuns vi dals cuosts/ fits d'utilisaziun	18
Art. 59	Taxas da preferenza	18
Art. 60	Taxas	18
Art. 61	Taxas da cumpensaziun	18
Art. 62	Impostas	19
Art. 63	Taxas da giasts e da promoziun turistica	19

F. Colliaziuns da vschinaunchas

Art. 64	Term	19
Art. 65	Partecipaziun ad üna colliaziun da vschinaunchas	19

G. Corporaziun vschinela

Art. 66	Drets	19
Art. 67	Relaziun	19

H. Fats da baselgia

Art. 68	Fats ecclesiastics	20
---------	--------------------	----

I. Disposiziuns transitoricas e finelas

Art. 69	Lingua	20
Art. 70	Revisiun	20
Art. 71	Entreda in vigur	20
Art. 72	Aboliziun da disposiziuns cuntradictoricas	20

Constituziun cumünela

A. Disposiziuns generelas

Art. 1

La vschinauncha da Zuoz es üna corporaziun territoriela da dret public. Ella consista da las personas chi abitan sün sieu territori e fuorma üna vschinauncha politica independenta dal chantun Grischun.

Term

Art.2

Denominaziuns da personas, funcziuns e professiuns in quista constituziun as refereschon sün tuottas duos schlattas, per quaunt cha nu resulta ünguott'oter dal sen da la constituziun.

Egualited hom e duonna

Art. 3

I'l ram da la legislaziun federela e chantunela ho la vschinauncha il dret da libr' autonomia cumünela. I'l ram da sia cumpetenzza leghela es ella la pussaunza suprema in que chi riguarda personas ed ogets in sieu possess.

Autonomia cumünela

Art. 4

La vschinauncha fo tuot per servir al bainster generel. Ella promouva e sustegna il svilup culturel scu eir la prosperited sociela ed economica. Ella decretescha las ledschas ed ordinaziuns necessarias.

Dovairs da la vschinauncha

Art. 5

La totalited dals abitants cun dret da vuscher fuorma la pussaunza suprema da la vschinauncha.

Pussaunza suprema

Art. 6

Linguas ufficias sun il rumauntsch puter ed il tudas-ch. Minch'abitant ho il dret da fer liber adöver a buocha ed in scrit da las duos linguas. Lingua da la scoula primara es il rumauntsch puter.

Lingua ufficiela e da scoula

Art. 7

Dret da vuscher haun vschins svizzers da tuottas duos schlattas chi haun accumulieu il 18evel an da vita e chi nu sun miss suot tutela cumplessiva pervi da malatias da spiert u deblezza da spiert.

Dret da vuscher

Constituziun cumünela

Il dret da vuscher in fats cumünels haun ils vschins svizzers da tuot-tas duos schlattas chi sun abels da vuscher e sun domicilios in vschinauncha.

Pel dret da vuscher in fats federels scu eir in fats chantunels e circuitels velan las disposiziuns da la confederaziun, dal chantun e dal circol.

Art. 8

Elegibilitèd

Mincha persuna cun dret da vuscher po gnir tschernida in ün'auto-ritèd cumünela, per quaut ch'ella nun es priveda d'ocuper uffizis publics tres üna sentenzcha penela. A nun exista üngün oblig d'accepter la tscherna.

Art. 9

Dret d'iniziativa

- a) Princip
Dumandas d'iniziativa per mauns da la radunanza cumünela sun d'inoltrer al cussagl cumünel. Ellas stöglan esser suottascrittass d'almain 100 persunas cun dret da vuscher. Exclusas sun decisiuns trattas d'autoritèds cumünelas i'l ram da lur competenza u relaziuns giuridicas regledas traunter la vschinauncha e terzas persunas.
- b) L'iniziativa po gnir inoltrèda ubain in fuorma d'üna intimaziun generela ubain scu sböz elavuro.
- c) Procedura in cas d'iniziativas
Il cussagl cumünel ho da suottametter a la radunanza cumünela üna dumanda d'iniziativa valabla infra 6 mais daspö la consegna. El po eir preschanter cuntrapropostas. In cas d'üna tela cuntraproposta vain scu prüm decis traunter quista e la dumanda d'iniziativa. Zieva stu decider la radunanza cumünela davart l'acceptazun u la sbütteda da la proposta resortida da la prüma votaziun.
- d) Retrer iniziativas
Üna dumanda d'iniziativa po gnir retratta dals tschinch prüms suotsegnos, scha nun exista ün'otra clausula da retratta.
- e) Iniziativa illeghela
Dumandas d'iniziativa cun cuntgnieu illeghel nu sun admissas.

Art. 10

Dret da petiziun

Il dret da petiziun es garantieu. Mincha abitant da la vschinauncha po inoltrer in scrit al cussagl cumünel sias propostas, dumandas e protestas suottascrittass cun sieu egen maun. Il cussagl cumünel es oblio da piglier pusiziun infra 6 mais.

Art. 11

Moziun

A la radunanza cumünela ho mincha persuna cun dret da vuscher il dret da fer propostas concernent ün oget chi nu figüra sün la glista da tractandas. Scha la radunanza cumünela as declera pronta, ho il cussagl cumünel da rapporter in merit in üna da las prosmas radunanzas cumünelas e da fer üna proposta.

Constituziun cumünela

Art. 12

A la radunanza cumünela po mincha persuna cun dret da vuscher dumander infurmaziuns davart il stedi u l'evasiun d'ün fat cumünel. L'infurmaziun stu gnir deda a la prosma radunanza cumünela. Ella po gnir spusteda in cas cha s'opponan interess considerabels da la vschinauncha u da terzas persunas. L'infurmaziun po gnir refüsedada scha que as tratta d'affers, tar ils quêls la generalited nun ho üngün dret da piglier invista dals protocols da las autoriteds cumünelas.

Infurmaziun

Art. 13

A sun da mner protocols davart las trattativas da la radunanza cumünela, dal cussagl cumünel e da tuot las cumischiuns. Quels sun da preschanter per l'approvaziun cun la prosma occasiun e sun zieva da suottascriver da l'actuar e dal president.

Protocol

Art. 14

Ils protocols da la radunanza cumünela staun a disposiziun da mincha persuna cun dret da vuscher. L'invista dals protocols dal cussagl cumünel e da las ulteriuras autoriteds cumünelas es be permissa scha vegnan fats valair interess degns da protecziun. Il dret d'invista po gnir accumulieu cun la consegna d'ün extrat dal protocol.

Dret da piglier invista dals protocols

B. Organisaziun da la vschinauncha

Art. 15

Ils organs ordinaris da la vschinauncha sun:

- 1) la radunanza cumünela
- 2) il cussagl cumünel
- 3) il president cumünel
- 4) la cumischiun sindicatoria
- 5) il cussagl da scoula
- 6) la cumischiun da fabrica
- 7) il stab da guida cumünel

Organs cumünels

Art. 16

La düreda dal temp d'uffizi dal president cumünel e dals organs tschernieus da la vschinauncha scu eir da las cumischiuns na suottamissas ad üna ledscha speciela u ad ün reglamaint speciel s'amunta a 3 ans.

Düreda dal temp d'uffizi

Il temp d'uffizi cumainza ils 1 lügl e vo a fin 3 ans zieva l'ultima tscherna, voul dir ils 30 gün.

Constituziun cumünela

Art. 17

Limitaziun da la düreda d'uffizi

Il president cumünel scu eir ils commembers tschernieus dals organs da la vschinauncha paun gnir reelets duos voutas. Zieva ün'interrupziun dad ün an cumainza l'elegibilited danouvmaing.

Art. 18

Tscherna da las autoriteds

Las autoriteds cumünelas vegnan tschernidas minch'an da Chalandamarz, que vuol dir ils 1. marz, tres votaziun a l'urna. Il pü tard 10 dis aunz las tschernas da Chalandamarz stu avair lö üna radunanza per fer propostas. Il büro electorel vain determino dal cussagl cumünel.

Las personas cun dret da vuscher paun inoltrer in scrit propostas per las tschernas da las autoriteds cumünelas fin a 2 dis zieva la radunanza per fer propostas, scha las personas proponidas vaun d'accord.

Correspondentamaing a las disposiziuns davart ils organs cumünels vain tschernida alternativmaing minch'an be üna part dals commembers in dumanda.

Art. 19

Magiurited absoluta

Tar tuot las tschernas cumünelas vela pel prüm scrutin la magiurited absoluta da las cedlas da vuscher valablas per l'uffizi respectiv. Cedlas da vuscher vödadas ed invalablas nu vegnan quintedas. Il numer da tuot las cedlas da vuscher valablas vain divis cun duos; la prosma cifra intera pü ota es la magiurited absoluta. Chi chi ho raggiunt la magiurited absoluta es tschernieu. Vain la magiurited absoluta raggiunta d'ün numer da candidats pü grand cu il numer da sezs libers, croudand our da la tscherna ils candidats cun las pü poch vuschs.

Art. 20

2. scrutin

Sch'ün candidat nu raggiundscha la magiurited absoluta u scha vegnan tschernieus pü poch candidats cu que cha fo dabsögn, ho lö i'l decuors dal mais marz ün ulteriur scrutin. Lo velan scu tschernieus ils candidats cun las pü bgeras vuschs. Raggiundschan püs candidats la listessa quantited da vuschs düraunt il seguond scrutin, velan scu tschernieus quels candidats cun las pü bgeras vuschs düraunt il prüm scrutin. In cas da parited da vuschs decida la sort.

Art. 21

Tschernas complementeras

Sch'ün tituler d'ün uffizi sorta per ün motiv u l'oter düraunt üna perioda d'uffizi, ho per regla lö üna tscherna complementera pel rest da la perioda d'uffizi e que in occasiun da las prosmas tschernas reguleras da Chalandamarz. Il cussagl cumünel po determiner ün anteriur termin.

Constituziun cumünela

Art. 22

Impiegos cumünels nu paun fer part da l'autorited directamaing surordinada ad els. Els paun però gnir clamos a las radunanzas e piglier part cun vusch consultativa.

Incumpatibilited

Commembers da la cumischiun sindicatoria nu suos-chan a medem temp esser commembers dal cussagl cumünel, dal cussagl da scoula u da cumischiuns ordinarias resp. esser impiegos cumünels.

Art. 23

Paraints e parantos in lingia directa, consorts u fradgliuns, padrasters e madrastras, figliasters e figliastras, mezs fradgliuns scu eir genituors ed iffaunts adoptivs nu suos-chan a medem temp esser commembers dal listess organ cumünel. In cas d'üna tscherna simultana decida la sort.

Motivs d'exclusiun

Art. 24

Commembers d'ün'autorited cumünela, d'üna cumischiun u da la radunanza cumünela haun da piglier s-chüsa scha vegnan delibedadas tractandas ed in cas da votaziuns,

Motivs da s-chüsa

- a) sch'els sves, lur consorts u paraints tenor l'art. 23 haun ün interess direct vi da l'affer in dumanda;
- b) sch'els haun ün interess persunel scu commembers dal cussagl administrativ u da la suprastanza d'üna persuna giuridica.

Pels impiegos cumünels ed ils funcziunaris cumünels na permanents chi accumpleschan lur obligaziuns ufficielas velan ils medems motivs da piglier s-chüsa.

L'autorited u la cumischiun respectiva decida sves davart l'existenza da motivs da piglier s-chüsa.

Art. 25

Il president cumünel, ils commembers dal cussagl cumünel, da la cumischiun sindicatoria, dal cussagl da scoula e da cumischiuns scu eir ils funcziunaris cumünels na permanents vegnan indemnisos per lur prestaziuns da lavur tenor l'ordinaziun da salarisaziun cha la radunanza cumünela ho da decreter.

Indemnisaziun

Art. 26

La respunsabilited da las autoriteds cumünelas e da las cumischiuns scu eir dals impiegos cumünels e dals funcziunaris cumünels na permanents per tuot ils dans chi resultan da lur activited ufficiela es regleda illa ledscha chantunela davart la respunsabilited da las autoriteds e dals funcziunaris e la respunsabilited da las corporaziuns da dret public.

Respunsabilited

Art. 27

Demischiun

Titulers d'uffizis chi sun reelegibels velan scu proponieus, sch'els nun haun comunico al cussagl cumünel lur demischiun in scrit almain 4 eivnas aunz il di da las tschernas.

Art. 28

Obligaziun da discreziun

Ils singuls commembers da las autoriteds e cumischiuns scu eir ils impiegos e'ls funcziunaris cumünels na permanents sun suottamiss a l'obligaziun da discreziun in affers chi pertuochan ils interess da la vschinauncha u da personas privatas. Quist'obligaziun da discreziun resta eir zieva la terminaziun dal temp d'uffizi u da servezzan. Per l'adöver a l'intern da las autoriteds e da l'administraziun nu vela quist'obligaziun da discreziun; ella es medemmamaing abolida in cas da proceduras civilas, penelas ed administrativas.

C. Ils singuls organs cumünels

1. La radunanza cumünela

Art. 29

Cumpetenzas

La radunanza cumünela es cumpetenta da:

- a) decreter e modifier la constituziun cumünela, las ledschas cumünelas e las ordinaziuns ed ils reglamaints generelmaing impegnativs;
- b) approver il preventiv ed il rendaquint cumünel scu eir da fixer il pè d'imposta;
- c) permetter expensas na previsas aint il preventiv e chi surpassan la cumpetenza finanziaza d'oters organs;
- d) piglier sü imprasts ed accepter obligaziuns da garantias
- e) der l'autorisaziun da cumprer, vender, baratter ed impegnar proprietad da fuonz scu eir da conceder e da liberer servituts ed agravis fundiaris; a restan resalvos l'art. 41, cif. 9 e 15 da la constituziun cumünela scu eir ils drets da la corporaziun vschinela;
- f) conceder drets d'ova ed oters drets d'utilisaziuns specielas scu eir fer valair il dret da scadenza in basa a la legislaziun davart ils drets d'ova;
- g) conceder imprasts, scha l'import surpassa la cumpetenza finanziaza dal cussagl cumünel e nu's rechatta i'l ram da l'adöver da raps da fonds confuorm a las disposiziuns tres l'autorited cumpetenta;
- h) decider davart la collavuraziun cun otras vschinaunchas, corporaziuns ed instituziuns regiunelas.

Constituziun cumünela

Art. 30

La radunanza cumünela vain convocheda tres il cussagl cumünel. A suos-cha be gnir decis davart ogets da trattativa chi figüreschan sün la glista da tractandas comuniche da maniera üsiteda almain 5 dis aunz la radunanza cumünela.

Convocaziun / tractandas

Art. 31

Ad es chosa d'onur per mincha abitant cun dret da vuscher da frequenter la radunanza cumünela.

Frequenter la radunanza cumünela

Art. 32

Mincha radunanza cumünela convocheda confuorm a l'uorden es abla da decider.

Abilitad da decider

Art. 33

Il president maina la radunanza cumünela. El pissera ch'ella vegna realiseda confuorm a l'uorden e piglia las imsüras necessarias in cas da disturbis.

Mner la radunanza

Scha'l president cumünel es impediue, maina il vicepresident u ün oter commember dal cussagl cumünel la radunanza.

Art. 34

Minch'oget da trattativa stu il prüm gnir discuss. Pür a la fin po gnir vuscho in merit.

Möd da votaziun

Las votaziuns vegnan fattas aviertamaing. Ellas vegnan fattas in scrit, sch'üna persuna cun dret da vuscher ho pretais que. In cas speciels po il cussagl cumünel lascher vuscher in scrit, speciellmaing cur cha sun da proteger interess privats.

In cas da votaziuns aviertas velan ils affers scu acceptos, scha la quantited da las vuschs affirmativas surpassa la mited da las vuschs valablas, zieva cha las abstenziuns sun gnidas subtrahedas. In cas da parited da vuschs decida il president.

In cas da votaziuns in scrit velan ils affers scu acceptos, scha la quantited da las vuschs affirmativas surpassa la mited da las cedlas da vuscher valablas, zieva cha las cedlas da vuscher vödas e na valablas sun gnidas subtrahedas. In cas da parited da vuschs decida il president.

Scha sun avaunt maun püssas propostas davart il medem tema e scha quistas s'excludan vicendaivelmaing concernent lur materia, es d'eruir in votaziuns eventuelas la proposta preferida. Quista vain suottamissa a la votaziun finela insembel cun la proposta dal cussagl cumünel.

Constituziun cumünela

Art. 35

Reponderaziun

Mincha decisiun da la radunanza cumünela po adüna gnir suottamissa a quista per la reponderaziun. Ils drets da terzas personas restan resalvos.

Üna decisiun chi'd es in vigur pü poch cu ün an po be gnir repondereda, scha duos terzs dals preschaints cun dret da vuscher sun d'accord.

Art. 36

Scrutinaduors

Il büro da votaziun as cumpuona dal protocollist e d'almain 2 scrutinaduors numnos illa radunanza cumünela in dumanda.

2. Il cussagl cumünel

Art. 37

Cumposiziun

Il cussagl cumünel es l'autorited administrativa e da pulizia suprema da la vschinauncha. El as cumpuona dal president cumünel e da 6 commembers, minch'an ho ün terz da quels da's suottametter alternativmaing a la tscherna.

Al cumanzamaint d'üna düreda d'uffizi tscherna il cussagl cumünel our da sieu ravuogl il vicepresident. El reparta ils differents decasteris administrativs sün sieus commembers.

Il cussagl cumünel po as reconstituיר, sch'el considerescha que scu necessari zieva üna tscherna complementera. La nouva repartiziun stu gnir publisheda.

Mincha commember dal cussagl cumünel es oblio da surpiglier il decasteri administrativ attribuieu.

Art. 38

Impromischiun solenna

In occasiun da la prüma tschanteda dal cussagl cumünel zieva la tscherna haun ils nouvelets da fer l'impromischiun solenna al president. La fuormla tuna: „Vus scu nouvelets... impromettais cha Vus vulais accumplir tuot las obligaziuns da Vos uffizi tenor meglider savair e pudair.“ Ils plds da l'impromischiun: „Eau impromet!“ In fuorma correspudenta fo ün president nouvelet sia impromischiun in preschentscha dal president scadent.

Art. 39

Tschantedas

Il cussagl cumünel vain convocho tres il president cumünel u tres sieu substitut, e que uschè suvenz scu cha'ls affers pretendan. Sün giavüsch da 3 cusgliers cumünels es il president cumünel oblio da convocher üna tschanteda extraordinaria. Las tschantedas vegnan mnedas dal president u dal vicepresident cumünel.

Constituziun cumünela

Art. 40

Il cussagl cumünel es abel da decider scha sun preschaints almain 4 commembers.

In cas da votaziuns e tschernas decida la magiurited dals commembers preschaints dal cussagl cumünel. Mincha commember es oblio da vuscher. In cas da parited da vuschs decida il president, in cas da tschernas la sort.

In cas da dumandas da reponderaziun vela l'art. 35 da la constituziun cumünela confuorm al sen.

Las decisiuns dal cussagl cumünel sun da publicher in möd üsito.

Abilited da decider

Art. 41

Il cussagl cumünel ho tuot las cumpetenzas chi nu sun attribuidas ad ün oter organ tres dret federel e chantunel u tres la constituziun cumünela e las ledschas cumünelas.

Que sun specielmaing:

- 1) Applicher il dret federel, chantunel e cumünel scu eir executar las ledschas ed ordinaziuns cumünelas e las decisiuns da la radunanza cumünela;
- 2) survaglier l'intera administraziun cumünela;
- 3) administrer la faculted cumünela ed executar tuot ils decasteris administrativs;
- 4) cumpiler il quint annuel ed il preventiv;
- 5) preparar tuot las propostas per mauns da la radunanza cumünela, per quaut cha nun es incumbenzo ün oter organ cumünel;
- 6) fer contracts i'l ram da las cumpetenzas administrativas ordinarias;
- 7) decider davart fer process u inoltrer recuors scu eir davart fer accomodamaints e contracts da cumpromiss;
- 8) baratter e conceder resp. liberer servituts ed agravis fundiaris per pü poch cu 400 m² scu eir rectificaziuns da cunfins;
- 9) rapreschanter la vschinauncha visavi terzas persunas, avaunt güdisch e tar autoriteds;
- 10) exerciter la pussaunza da la pulizia e la cumpetenzza penela da la vschinauncha illa procedura administrativa;
- 11) tscherner e licenzcher ils impiegos cumünels scu eir fixer lur salarisaziun
- 12) tscherner ils delegios e funcziunaris cumünels, las cumischiuns e las gruppas da lavur, per quaut cha que nun es re-salvo ad ün oter organ cumünel;
- 13) administrer las immobiglias cumünelas, per quaut cha que nun es l'incumbenza d'ün oter organ cumünel u d'üna cumischiun;
- 14) in cas extraordinaris e scha que succeda per l'interess public: cumprer fuonz in l'import fin a maximelmaing frs. 500'000 per an, ma brich a quint dal credit dal cussagl cumünel tenor l'art. 42 al. 3. Il cussagl cumünel stu orienter in merit in occasiun da la prosma radunanza cumünela;
- 15) decider davart fatschendas cha la radunanza cumünela ho attribuiu al cussagl cumünel per evader.

Cumpetenzas

Constituziun cumünela

- 16) Per evader incumbenzas specielas po il cussagl cumünel tscher-ner cumischiuns u otras gruppas da lavur. Ellas haun funcziun consultativa e nun haun dret da decider. Per regla dess ün com-member dal cussagl cumünel presidier telas.

Art. 42

Cumpetenzas finanziaelas

Il cussagl cumünel ho las seguaintas cumpetenzas finanziaelas:

1. Administrer la faculted finanziaela. Decider davart imprasts necessaris per garantir la liquidited necessaria.
2. Il cussagl cumünel po realiser sainza ulteriuras dumandas da credit las expensas ed investziuns previsas aint il preventiv ed aint il quint d'investziun. Sch'ellas cuntegnan novas expensas unicas chi surpassan frs. 300'000.-- u novas expensas periodicas chi surpassan frs. 60'000.--, voul que üna nouva decisiun da credit da la radunanza cumünela.
3. Decider davart expensas unicas chi nu figüreschan aint il preventiv fin ad ün import da frs. 100'000.-- e davart novas expensas periodicas fin a maximelmaing frs. 20'000.-- per an; las expensas totelas nu suos-chan surpasser l'import da frs. 500'000.-- per an.
4. Approver credits supplementers necessaris per progets approvados da la radunanza cumünela fin a 10% dal credit permiss, maximelmaing però fin a frs. 200'000.-. Müdedas da progets sun da preschanter in mincha cas a la radunanza cumünela.
5. Decider davart credits d'urgenza, scha la radunanza cumünela nu po gnir convocheda infra temp ütil ed in cas cha que as tratta da dumandas d'importanza existenziela per la vschi-nauncha. Ils credits suos-chan be gnir concess per imsüras necessarias e staun gnir suottamiss il pü svelto pussibel a la radunanza cumünela per l'approvaziun.
6. Il cussagl cumünel po deleger sias cumpetenzas finanziaelas interamaing u parzielmaing ad üna giunta u a singuls cusgliers cumünels. La respunsabilitad resta però tal cussagl cumplessiv.

Art. 43

Decasteris administrativs

Las incumbenzas da l'administraziun cumünela sun repartidas süls singuls decasteris administrativs. Mincha commember dal cussagl cumünel maina ün decasteri administrativ. La spartiziun fo il cussagl cumünel. Ella stu gnir comunicheda in radunanza cumünela. Ils depütos dals decasteris as substitueschan vicendaivelmaing tenor decisiun dal cussagl cumünel.

In cas d'absenza, malatia, motivs da piglier s-chüsa u oters impediments sun il president cumünel ed ils depütos dals decasteris oblios da surder ils affers a lur substituents.

Constituziun cumünela

Art. 44

Ils commembers dal cussagl cumünel haun da survegliar las tractandas chi tuochan in lur decasteri administrativ, da fer las aziuns ufficialas necessarias e da rapportar al cussagl cumünel. Il cussagl cumünel po incumbenzer ad ün depüto da decasteri u üna giunta chi's cumpuona dal president cumünel, dal depüto dal decasteri respunsabel e da sieu substitut cun la preparaziun da las tractandas. A la giunta paun gnir surdedas tractandas d'importanza secundara per l'evasiun independenta i'l ram dal preventiv ubain l'execuziun da decisiuns dal cussagl cumünel. Ad es da rapportar in merit al cussagl cumünel.

Gestiun

Art. 45

Il president cumünel u il vicepresidente suottascriba da maniera giuridicamaing valabla per la vschinauncha insembel cun ün ulteriur commember dal cussagl cumünel u cul chanzlist cumünel. Decisiuns e disposiziuns contestablas sun da munir cun ün'indica-ziun dals mezs leghels.

Suottascripsiuns giuridicamaing valablas / indica-ziun dals mezs leghels

3. Il president cumünel

Art. 46

Il president cumünel rapreschainta la vschinauncha ed il cussagl cumünel vers inour, observand las cumpetenzas da las autoriteds cumünelas.

Incumbenzas e cumpetenzas

Tar las incumbenzas dal president cumünel tuochan surtuot:

1. La surveglianza suprema da l'intera administraziun cumünela e da las gestiuns secundaras indichedas aint il preventiv;
2. mner la radunanza cumünela;
3. preparar, convocher e mner las radunanzas dal cussagl cumünel;
4. executar las decisiuns dal cussagl cumünel;
5. piglier imsüras preventivas necessarias per proteger ils interess cumünels;

Il president cumünel es autoriso da conceder expensas unicas na previsas aint il preventiv fin a l'import da frs. 5'000.--, tuot in tuot però maximelmaing frs. 20'000.— per an.

4. La cumischiun sindicatoria

Art. 47

La cumischiun sindicatoria as cumpuona da 3 commembers. Ella as constituescha sves.

Cumposiziun e constituziun

La tscherna dals commembers da la cumischiun sindicatoria succeda uschè cha minch'an vain tschernieu ün commember.

Constituziun cumünela

Art. 48

Incumbenzas

La cumischiun sindicatoria controlla cha vegnan observedas ledschas, ordinaziuns e decisiuns. Ella examinescha ils quints cumünels, l'administraziun dals singuls decasteris administrativs ed eventuelas chaschas specielas. Ella ho da rapporter in scrit a la radunanza cumünela e da suottametter sias propostas. Davart constataziuns d'importanza secundara po ella rapporter separedamaing al cussagl cumünel.
Cun l'approvaziun dal cussagl cumünel po la cumischiun consulter ad experts.

5. Il cussagl da scoula

Art. 49

Il cussagl da la scoula primara

Il cussagl da scoula consista da trais commembers. Ün commember vain fixo tres la vschinauncha da Madulain. Il depüto dal cussagl cumünel es ex officio commember e parsura dal cussagl da scoula. Il mneder da scoula assista cun vusch consultativa a las tschantedas dal cussagl da scoula.

Art. 50

Incumbenzas

Il cussagl da scoula pissera cha vegnan observedas las ledschas da scoula dal chantun e da la vschinauncha. El survaglia la scoula primara e la scoulinea.

Art 51

Cumpetenzas

Ultra da las cumpetenzas circumscriittas illas ledschas da scoula dal chantun e da la vschinauncha ho il cussagl da scoula il dret da:

1. Fer propostas per müder l'uorden da scoula per mauns dal cussagl cumünel;
2. Acquister mezs d'instrucziun e materiel da scoula i'l ram dal preventiv cumünel approvo;
3. Fer propostas per tscherner e licenzcher magistras e magisters per mauns dal cussagl cumünel.

Dal rest sun las cumpetenzas finanziaelas sül sector da scoula chosa dals organs ordinaris da la vschinauncha.

6. La cumischiun da fabrica

Art. 52

Cumischiun da fabrica

La cumischiun da fabrica consista da tschinch commembers. Da quists vegnan tschernieus trais dal pövel, minch'an ün commember. Il depüto dal cussagl cumünel es ex officio commember e parsura da la cumischiun da fabrica. Il tschinchevel commember, üna persuna cumpetenta, vain fixeda mincha trais ans dal cussagl cumünel.

7. Il stab da guida cumünel

Art. 53

Tscherna, düreda dal temp d'uffizi, limitaziun dal temp d'uffizi, incumbenzas, indemnizaziun e cumpetenzas dal stab da guida cumünel sun fixos illas ordinaziuns cha'l cussagl cumünel ho da decreter sün basa da las disposiziuns federelas, chantunelas e cumünelas.

Stab da guida cumünel

D. L'administraziun cumünela

Art. 54

La chanzlia cumünela evada tuot la gestiun da la chanzlia e da la contabilted da la vschinauncha. Ella evada tuot las lavuors attribuidas ad ella tres la constituziun cumünela, las ledschas ed ordinaziuns cumünelas scu eir tres il cussagl cumünel. La structura organisatorica e l'activited da la chanzlia cumünela vegnan fixedas in ün quadern da dovairs.

Chanzlia cumünela

Art. 55

Il chanzlist cumünel maina l'administraziun cumünela. Ad el suot-tasto l'inter persunel da la vschinauncha. El es a medem temp actuar cumünel e scriva il protocol da la radunanza cumünela scu eir da las sedutas dal cussagl cumünel, a las quelas el piglia part cun vusch consultativa.

Il chanzlist cumünel

E. Proprieted ed administraziun da la faculted cumünela

Art. 56

La faculted da la vschinauncha as cumpuona:

- a) Dals ogets in adöver cumünel, que voul dir da vias, plazzas ed ovas scu eir dal terrain, vi dal quël nun es cumprueda üngüna proprieted privata (art. 664 CCS ed art. 118 e 119 LI al CCS);
- b) Da la faculted d'administraziun, que voul dir da fuonzs e d'ogets chi servan a l'administraziun da la vschinauncha, scu p. ex. chesas da scoula, edifizis d'administraziun, ouvras pel provedimaint d'ova, electricited e gas, implaunts per alluntaner ovas persas ed immundizchas, indrizs da stüzzer fö, lavuratori e magazins, implaunts da sport eui.;
- c) Da la faculted da giodia chi'd es proprieted da la corporaziun vschinela, que voul dir alps, pasculs, pros e gods;
- d) Da la faculted finanzia, que voul dir chapitêls, munaida bluotta, pretaisas, parcelas ed immobiglias in possess da la vschinauncha ch'ella ütilisescha in fuorma dal dret privat (cun

Faculted da la vschinauncha

Constituziun cumünela

der a fit, vender u fer renditas) u tres la concessiun da drets per utilisaziuns specielas.

Art. 57

Administraziun

La vschinauncha pissera per üna bun'administraziun da la faculted cumünela, la mantegna e pissera per üna rendita adeguata. Tres retensiuns ed amortisaziuns reguleras stu gnir procoero per ün quint da faculted bain fundo e saun. Ils richievs da la faculted cumünela servan a cuvrir ils cuosts da las expensas necessarias pel bainster public. Ouvras e gestiuns sun da mner da maniera cha vegnan almain cuvierts ils cuosts. Fuonzs e fundaziuns stöglian gnir administros separedamaing ed uschè ch'els paun servir a lur scopo.

Art. 58

Taxas d'utilisaziun e contribuziuns vi dals cuosts; fits d'utilisaziun

Per l'utilisaziun da bains publics inchascha la vschinauncha taxas d'utilisaziun confuorm a la ledscha da vschinaunchas dal chantun Grischun. Ella inchascha contribuziuns adequatas vi dals cuosts a basa da l'avantag effectiv da l'utilisaziun. Scu indemnizaziun per utilisaziuns sün basa d'üna concessiun u d'ün permiss per l'adöver public intensiv inchascha la vschinauncha taxas chi haun per regla da correspuonder a la valur da l'utilisaziun.

Art. 59

Taxas da preferenza

Scha la vschinauncha construescha obras u indrizs chi portan avantags particulers u guadagnans da las valuors da faculted per tschertas persunas, po ella inchascher contribuziuns chi correspuondan als avantags da las persunas privilegedas. Per la repartiziun dals cuosts vela subsidiermaing il dret chantunel.

Art. 60

Taxas

La vschinauncha po inchascher taxas d'utilisaziun, dals utilisaders da las obras, intrapraisas ed indrizs ch'ella construescha e maina. Ellas vegnan fixedas tenor ils decrets respectivs da la vschinauncha. Scu indemnizaziun per l'adöver da l'administraziun cumünela u per funcziuns ufficias (p. ex. emitter ün permiss) po la vschinauncha inchascher taxas administrativas. Quistas sun per regla fixedas uschè cha las spaisas da la vschinauncha sun cuviertas.

Art. 61

Taxas da cumpensaziun

Scha qualchün vain delibero d'üna prestaziun debiteda tenor ledscha, inchascha la vschinauncha üna taxa da cumpensaziun correspudenta tenor las disposziuns da ledschas specielas da la vschinauncha e da reglamaints.

Constituziun cumünela

Art. 62

In cas cha las ulteriuras entredgias nu bastan per pajer las expensas ordinarias ed extraordinarias scu eir per amortiser regulermaing ils debits, inchascha la vschinauncha impostas sün basa da la ledscha d'impostas cumünela. La ledscha d'impostas cumünela stu gnir suottamissa a la regenza per l'approvaziun. Subsidiar maing vela per la vschinauncha la legislaziun d'impostas chantunela.

Impostas

Art. 63

Per promover il turissem inchascha la vschinauncha üna taxa da giasts ed üna taxa da promoziun turistica. L'inchasch e l'adöver da las taxas da giasts e per la promoziun dal turissem vegnan reglos in üna ledscha speciela.

Taxas da giasts e da promoziun turistica

F. Colliaziuns da vschinaunchas

Art. 64

La vschinauncha po as collier cun otras vschinaunchas per accumplir tschertas incumbenzas, per administrer complexs da faculted cumünaivels scu eir per drizzer aint e mner ouvras ed instituziuns publicas.

Term

Art. 65

La cumpetenzza da decider davart la partecipaziun da la vschinauncha ad üna colliaziun da vschinaunchas sainza persunalited giuridica es chosa dal cussagl cumünel. Davart la partecipaziun da la vschinauncha ad üna corporaziun da vschinaunchas cun ün'organisaziun independenta decida la radunanza cumünela.

Partecipaziun ad üna colliaziun da vschinaunchas

G. Corporaziun vschinela

Art. 66

Ils drets dals vschins e da la corporaziun vschinela infra la vschinauncha politica as drizzan tenor la legislaziun chantunela.

Drets

Art. 67

Per la relaziun traunter la corporaziun vschinela e la vschinauncha politica velan las prescripziuns leghelas surordinadas scu eir las convegnas fattas traunter las duos corporaziuns.

Relaziun

H. Fats da baselgia

Art. 68

Fats ecclesiastics

Ils drets da las plaivs sun garantieus i'l sen da la constituziun chantunela. Ellas administreschan lur faculted independenta-maing.

I. Disposiziuns transitoricas e finelas

Art. 69

Lingua

La preschainta constituziun es cumpileda in lingua rumauntscha e tudascha. Decisiv es però il text rumauntsch da la constituziun cumünela.

La radunanza cumünela scu eir las tschantedas dal cussagl cumünel e dal cussagl da scoula sun da mner in lingua rumauntscha.

Art. 70

Revisiun

La preschainta constituziun po adüna gnir revaisa dal tuot u per part. Mincha revisiun aintra in vigur cun la decisiun; ella es da suottametter a la regenza per l'approvaziun.

Art. 71

Entreda in vigur

La preschainta constituziun aintra in vigur cun l'acceptaziun tres la radunanza cumünela; ella stu gnir suottamissa a la regenza per l'approvaziun.

Art. 72

Aboliziun da disposiziuns cuntradictoricas

Quista constituziun rimplazza quella dals 8 december 2010 e tuot las decisiuns cumünelas chi staun in cuntradicziun cun ella.

Decisiun ed approvaziun

Decis da la radunanza cumünela dals 29 avrigl 2015.

Il president cumünel:

L'actuar cumünel:

Flurin Wieser

Claudio Duschletta

Approvo da la regenza dal chantun Grischun tenor decisiun dals 19 meg 2015, RB 441

Il president:

Il directur da la chanzlia:

M. Jäger

Dr. C. Riesen